

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2008-47

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Moustgaard, Heta Liidia			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Avoliitot ikääntyneillä : Yleistyminen, sosioekonomiset taustatekijät ja purkautumistavat			
Oppiaine-Läroämne-Subject Väestötiede			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2008-02-18	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 80 s., 7 liites.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielmassa tarkastellaan avoliitossa eläviä 65 vuotta täyttäneitä suomalaisia rekisteriaineistojen valossa. Avoliitossa eläminen on iäkkäiden keskuudessa yleistynyt nopeasti niin Suomessa kuin muissakin teollisuusmaissa. Iäkkäiden avoliittojen luonteesta sekä avoliitossa elävien ja muun vanhusväestön välisistä sosioekonomisista ja terveydellisistä eroista tiedetään kuitenkin hyvin vähän. Tutkielmassa selvitetään, miten avoliitossa elävien osuus 65 vuotta täyttäneistä suomalaisista on muuttunut vuosina 1992–2003, millaisia ovat avoliitossa elävien ikääntyneiden sosiodemografiset ja -ekonomiset ominaisuudet ja miten ikääntyneiden avoliitot purkautuvat erilleen muuton, laitoshoitoon joutumisen ja kuoleman kautta viiden vuoden seurannassa. Avoliitossa eläviä verrataan sekä yksin että aviopuolison kanssa eläviin ikävakiointujen prosentiosuuksien sekä binäärisen ja multinomiaalisen logistisen regressioanalyysin avulla käyttäen Tilastokeskuksen muodostamia laajoja rekisteriaineistoja.</p> <p>Tutkielma osoittaa, että ikääntyneiden avoliitot ovat harvinaisia. 2000-luvun alussa alle kolme prosenttia 65 vuotta täyttäneistä suomalaisista asui avopuolison kanssa. Etenkin eronneiden ja leskien keskuudessa avoliitossa eläminen on kuitenkin yleistynyt nopeasti. Iäkkäiden avoliitot ovatkin pääosin avioeron tai leskeytymisen jälkeen solmittuja uusia liittoja.</p> <p>Avoliitossa elävät iäkkäät ovat useilta sosioekonomisilta ominaisuuksiltaan heikommassa asemassa kuin avoliitossa elävät ja naisilla myös huonommassa asemassa kuin yksinelävät. Matala sosioekonominen asema miehillä ja matala koulutus naisilla sekä vuokralla asuminen sekä miehillä että naisilla ovat yhteydessä avoliittoisuuteen iäkkäiden keskuudessa. Avoliitossa elävät naiset ovat kuitenkin avoliitossa eläviä parempitulaisia.</p> <p>Iäkkäiden avoliitot ovat avoliittoja epävakaampia ja purkautuvat avoliittoja useammin eron, laitoshoitoon joutumisen ja kuoleman kautta. Etenkin erilleen muuttaminen on avoliitossa huomattavasti yleisempää kuin avoliitossa. Avo- ja avoliitossa elävien väliset erot laitoshoitoon joutumisessa ja kuolleisuudessa selittyvät vain osittain sosioekonomisilla eroilla, lähinnä eroilla asunnon omistamisessa. Erilleen muuttamisen riski ei riipu lainkaan sosioekonomisista tekijöistä.</p> <p>Yksin eläviin verrattuna avoliitossa elävillä miehillä on pienempi riski joutua laitoshoitoon. Kuolleisuuden suhteen avoliitossa elävät miehet eivät poikkea yksin elävistä. Naisilla avoliitossa elävien riski joutua laitoshoitoon ei poikkea yksin elävien riskistä, kuolleisuus on avoliitossa elävillä huomattavasti suurempi.</p> <p>Tulosten perusteella avopuolisot eivät tarjoa iäkkäille aviopuolisoiden lailla hoivaa ja tukea. Avoliitto näyttäisi iäkkäillä olevan pikemminkin heikkoa sitoutumista edellyttävä seurustelutyyppinen asumismuoto kuin avoliiton kaltainen pitkä ja vakiintunut liitto. Avoliittojen yleistyessä vanhemman väestön keskuudessa, tulee yhä suurempi osuus iäkkäistä elämään epävakaissa, vähän suojaa ja hoivaa tarjoavissa liitoissa. Tämä saattaa vaikuttaa yhteiskunnassa tarvittavien virallisten hoivapalveluiden määrään. Iäkkäiden avoliitot saattavat kuitenkin yleistyessään normalisoitua ja muuttua luonteeltaan enemmän avoliiton kaltaisiksi.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords avoliitto avoero ikäntyneet asumismuodot kuolleisuus laitushoito rekisterit rekisteriaineistot			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			